

Advarer mot stress blant de yngste

14-11-2008 **Professor og barnepsykiater Trond H. Diseth mener at stadig flere barn får stressrelaterte lidelser, noen så alvorlig at det kan medføre forbigående lammelser, kramper eller endog blindhet. Barneklubben på Rikshospitalet opplever at flere barn må behandles for dette. Diseth mener skole og barnehage ikke tar barnets behov tilstrekkelig alvorlig.**

[Tine Dommerud](#)

Professor og barnepsykiater Trond H. Diseth advarte mot et økende barnestress i samfunnet da han under Primærmedisinsk uke holdt foredrag om stressrelaterte lidelser hos barn og trolldans 250 allmennleger.

En illusjon

- Flere og flere barn får i dag stressrelaterte lidelser. Vi regner med at minst ti prosent av norske barn har disse problemene. For meg er dette et symptom på en uheldig samfunnsutvikling der barna betaler prisen. Barn trenger trygge, stabile, oversiktlige og forutsigbare rammer for å utvikle sin kapasitet til å integrere alle inntrykkene rundt seg. I dag blir disse rammene stadig mer utfordret.

Både barnehagen, skolen og SFO har blitt store, omskiftelige og uforutsigbare enheter med få voksne. Det er en illusjon at dagens samfunn setter barnas behov i sentrum, sa Diseth.

- Barn trenger å ha et sted som kjennes trygt og forutsigbart, et sted hvor de føler de har oversikt og kontroll. Har de ikke det i virkeligheten, må vi hjelpe dem til å skape seg det, i det minste som et tankeprodukt, la han til.

Fagetisk forpliktelse

Trond H. Diseth tar utgangspunkt i sitt arbeid i klubben på Rikshospitalet når han advarer mot hverdagen til en del barn og unge. Til Dagens Medisin sier Diseth at han føler en fagetisk forpliktelse til å si ifra om mulige sammenhenger mellom disse tilstandene og den dem samfunnsutviklingen vi nå ser konturene av.

- Og det må gå an å si noe om denne mulige sammenhengen uten å bli kalt «mørkemann, erkekonserver eller antifeminist», fremholder Diseth. Han mener at folk som tør å stikke hodet frem og tale barnas sak, noen ganger på tvers av voksenverdenes meninger og verdier, risikerer disse karakteristikkene.

Et mindretall

Likevel presiserer Diseth at et flertall barn ikke opplever det slik, og dermed ikke innehar disse stressrelaterte tilstandene.

- Men et økende mindretall opplever dette. Og de som får disse stressrelaterte lidelsene, har fra før en sårbarhet for å utvikle dette; en predisposisjon som kan være genetisk, biologisk eller personlighetsmessig. Flere av de barna som utvikler stressrelaterte lidelser, har ofte også tidligere opplevd et uoverkommelig stress i for eksempel sin tilknytningsprosess i tidlig småbarnsalder.

- Vi har ennå ingen sikre tall som konkret kan avkreffe eller bekrefte en økning, men vår seksjon ved Barneklubben på Rikshospitalet har de siste årene merket en økt pågang av barn med stressrelaterte tilstander. Om dette skyldes økt forekomst i barnebefolkningen eller en økt bevissthet hos henviser, vites ikke pr. i dag. Men det er i hvert fall ingen grunn til å tvile på disse tallene, sier Diseth, som anslår at Rikshospitalet årlig får inn 10-15 nye barn med de mest alvorlige stressrelaterte lidelsene.

Fra magesmerter til lammelse

Trond H. Diseth opplyser at stressrelaterte tilstander hos barn og ungdom kan fremstå som hodepine, magesmerter, forstoppelse, enkoprese, enurese, ulike smertetilstander samt mer alvorlige tilstander hvor stress

setter seg som et alvorlig kroppslig symptom. Det siste gjelder de såkalte konversjonstilstander, som krampeanfall som ligner på epilepsianfall, lammelser i en eller flere ekstremiteter, endret hudsensitivitet eller syns- eller hørselsvansker.

- Her har stress og påkjenninger overskredet barnas kapasitet til å skape mening og sammenheng i alle inntrykkene. I tillegg har vi gruppen av barn som preges av slitenhet og utmattelse (tretthet), som kan forstås som en stressutløst nevrologisk hypersensitivitet; overømfintlighet.

På de voksnes premisser?

Barnepsykiateren mener utviklingen er parallell med det vi ser i resten av samfunnsutviklingen. Han er bekymret for at selv om vi lever i en tidsalder med et klart fokus på barn, er barnefokus satt mye ut fra voksnes premisser og behov.

- Barn må gis anledning til både tid og rammer til å oppleve tilknytning, stabilitet, forutsigbarhet - og derigjennom trygghet. I dag kan man i økende grad sette spørsmålstegn ved om vi gir dette i tilstrekkelig grad på barns viktigste arenaer; det vil si familiearenaen, barnehage- og skolearenaen.

Overlatt til seg selv

Diseth mener at store enheter i skolen og barnehagen, med uforutsigbarhet og omskiftlige rammer, utfordrer barns legitime behov for stabilitet og forutsigbarhet. Han påstår at dette stresser mange barn.

- Jeg vil hevde at vi må tilbake til en klassesituasjon og mindre enheter. Jeg er også spent på om den kraftige utbyggingen av antallet barnehageplasser de senere årene har tatt tilstrekkelig hensyn til dette. Skole- og fritidsordningen oppleves også av mange barn i dag som et sted hvor de er overlatt til seg selv og mye alene i større enheter, fastslår han.

Skilsmisse og lojalitetskonflikt

Like klar er Trond H. Diseth når det gjelder dagens familiemønster: - Familien som en trygg enhet for barnet - med forutsigbarhet, stabilitet og kontinuitet - blir også i dag truet av samfunnsutviklingen: De økonomiske rammebetingelsene setter i dag krav til minst to inntekter, og derfor et økt press og stress på en eller begge foreldrene. Økt skilsmisse og oppløsningstendenser setter også barn i for mange - for dem uløselige lojalitetskonflikter - som igjen kan sette seg i kroppen. Økt flytting, og dermed oppbrudd fra kjente omgivelser og brudd av nære sosiale relasjoner, er en ytterligere stressfaktor for barn i dag.

Som et eksempel trekker barnepsykiateren frem et barn som ble lam i begge bena og nå er avhengig av rullestol.

- Vi oppfatter dette invalidiserende kroppslige symptom ut fra en forklaringsmodell som rommer en for barnet uløselig lojalitetskonflikt hvor barnet til slutt «ikke vet hvilket ben det skulle stå på» i spenningsfeltet mellom mor og far.

- Skrudd sammen på voksnes premisser

Barneombud Reidar Hjermann kan verken bekrefte eller avkrefte utspillet fra professor Trond H. Diseth, men han sier at samfunnet på mange områder er skrudd sammen på voksnes premisser.

- Slik havner en del barn i livssituasjoner hvor de bruker mer krefter på å tilpasse seg en voksen verden - enn på egen utvikling, sier Reidar Hjermann til Dagens Medisin.

Barneombudet fastslår at alle som driver rovdrift på seg selv, vil merke det i det lange løp.

- Det er viktig at vi tar alle barns individuelle evner, behov og interesser med i alle beslutninger som berører dem, og at samfunnet i større grad legges til rette for at de skal boltre seg innenfor trygge rammer med overkommelige utfordringer. Det er alle voksnes ansvar at dette skal skje - det er vi voksne som har ansvar for at barn har det bra, sier han.

Dagens Medisin 31/08

Dagens Medisin

Postboks 2068, Vika

0125 OSLO

Telefon: 934 30 200

[Øvrig kontaktinformasjon](#)

© Dagens Medisin

Alt innhold på www.dagensmedisin.no er
opphavsrettslig beskyttet.

Ansvarlig redaktør: [Markus Moe](#)

Avisen eies av Bonnier.